

УДК 336.22: 631. 11](477.83)

**ОЦІНКА ПОДАТКОВИХ ПЛАТЕЖІВ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ У СИСТЕМІ
НАПОВНЕННЯ БЮДЖЕТУ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ****Н. Ціцька**, к. е. н., доцент

ORCID ID: 0000-0002-3592-1585

О. Малецька, к. е. н., доцент

ORCID ID: 0000-0002-0004-7605

З. Мирончук, к. е. н., доцент

ORCID ID: 0000-0002-7044-6695

Львівський національний університет природокористування

© Н. Ціцька, О. Малецька, З. Мирончук, 2023

<https://doi.org/10.31734/agrarecon2023.01-02.051>

Ціцька Н., Малецька О., Мирончук З. Оцінка податкових платежів сільськогосподарських підприємств у системі наповнення бюджету Львівської області

Стверджено, що аграрний сектор є однією із найважливіших галузей національної економіки, від якої залежить соціально-економічний розвиток сільських територій та добробут сільського населення. Засвідчено, що стан сільськогосподарського виробництва в умовах повномасштабної збройної агресії російської федерації вкрай важкий через вагомі втрати та пошкодження. Доведено необхідність в удосконаленні механізму оподаткування, що є ключовим питанням трансформації системи державного регулювання, особливо в аграрній сфері.

Обґрунтовано, що податки є одним із основних джерел наповнення доходної частини бюджету. На основі проведення аналізу формування фіскального простору бюджету Львівщини зазначено, що основними бюджетоутворювальними податками є ПДВ, акцизний збір та податок на прибуток, які у структурі доходів Державного бюджету України та регіонального бюджету Львівської області займають найбільшу питому частку.

За допомогою оцінки обсягу сплачених податків сільськогосподарськими підприємствами Львівського регіону доведено їхню важливість і вагомість. А це засвідчує, що із занепадаючої та дотаційної аграрна галузь переформовується у ту, яка сплачує доволі значні суми податкових платежів як у загальнодержавний, так і у місцеві бюджети. Аргументовано, що сума, яку направили сільськогосподарські підприємства Львівщини у 2021 році до Загальнодержавного бюджету України, становила 7,6 % від загальної суми державотворчих платежів суб'єктів господарювання Львівщини.

Встановлено, що сільськогосподарські формування в нинішніх умовах можуть обирати систему оподаткування як на загальних підставах, сплачуючи податок на прибуток, так і спрощену систему оподаткування, обравши єдиний податок для платників IV групи, який, на думку аграріїв, в умовах сьогодення є оптимальним.

Ключові слова: податки, податкова система, податкові платежі, платники податків, податок на прибуток, єдиний податок, загальнодержавний бюджет, місцевий бюджет.

Tsitska N., Maletska O., Myronchuk Z. Assessment of tax payments of agricultural enterprises in the budget filling system of Lviv region

Agricultural sector is one of the most important branches of the national economy, which depends on the socio-economic development of rural areas and the well-being of rural population. It is proven that the conditions of agricultural production under the full-scale aggression of Russia are extremely complicated due to the infliction

significant losses and damages. It justifies the need to improve taxation mechanism, which is a key issue of the transformation the state regulation system, especially in the agricultural sector.

It is substantiated that taxes are one of the main sources filling revenue part of the budget. By conducting the analysis of formation of the fiscal space of the budget in Lviv region, it is stated that the main budget-forming taxes are VAT, excise duty and income tax, which occupy the largest specific share in the structure revenues the State budget of Ukraine and regional budget of Lviv region.

By assessing the amount of taxes paid by agricultural enterprises of Lviv region, their importance and importance have been proven, which indicates that the agricultural industry is being reformed from a declining and subsidized one into the industry that pays quite significant amounts of tax payments, both to the national and local budgets. It was noted that the amount sent by agricultural enterprises of Lviv region to the State budget of Ukraine in 2021 accounted for 7.6 % of the total amount of state-building payments of the business entities in Lviv region.

It was established that in the current conditions agricultural formations can choose a system of taxation both on general grounds, paying income tax, and a simplified system of taxation, choosing a single tax for payers of the IV group, which is considered the optimal one under current conditions.

Key words: taxes, tax system, tax payments, taxpayers, income tax, single tax, national budget, local budget.

Постановка проблеми. Аграрний сектор є одним із найважливіших секторів національної економіки, який забезпечує розвиток інших галузей народного господарства, сприяє покращенню соціально-економічного розвитку сільських територій, а основне – формує основні засади для забезпечення суверенності нашої держави.

За час повномасштабної агресії російської федерації сільське господарство України, як і інші галузі національної економіки, зазнало значних втрат і збитків. Так, за попередньою оцінкою експертів Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (FAO), прямі втрати активів аграрної галузі України становлять орієнтовно 6 млрд доларів США. Пошкоджено близько 5 % земель сільськогосподарського призначення. Втрати доступних посівних площ – понад 25 %, зрошуваних земель – більше ніж 70 %, ягідників – близько 25 %, садів – 20 %. Істотних руйнувань зазнали об'єкти інфраструктури: сільськогосподарської, складської, транспортної, енергетичної, переробної промисловості. Через фізичне знищення аграрних підприємств у зоні ведення бойових дій потенційно очікується втрата до 30 % поголів'я тварин (Гетьман, 2021).

Зупинити спад аграрного виробництва, відновити його матеріально-технічне забезпечення, стимулювати сталий розвиток сільського господарства України як повноправного члена Європейського Союзу можна лише через запровадження державою сприятливої,

оптимальної інвестиційної, інноваційної та податкової політики.

За сучасних умов виникає необхідність здійснити фінансове забезпечення національного розвитку, особливо щодо вдосконалення механізму оподаткування. Це ключове питання трансформації системи державного управління. У процесі формування оптимального фіскального простору, в контексті стабільного стану і розвитку національної економіки та сучасних викликів, в Україні мають передувати чітко визначені комплексні заходи щодо зміни податкової системи, сформованої на основі наукової податкової політики як невід'ємної складової принципів бюджету розвитку країни. Значну роль у формуванні бюджету виконують сільськогосподарські підприємства як на загальнодержавному, так і на місцевому рівнях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Податки як економічна категорія завжди зумовлювали найактивніші дискусії та обговорення серед учених-економістів, представників законотворчих органів, аграріїв-виробників, членів громадськості щодо їх правильності, прозорості, рівності нарахування тощо. Особливо багато уваги приділяється питанням оподаткування аграрної сфери виробництва.

Так, Береженна О. та Кулаківська Т. досліджують історію податкових платежів виробників сільськогосподарської продукції спеціальними режимами оподаткування та їх

наслідки впливу на економіку України. Дослідниці стверджують, що «сільське господарство є однією з головних галузей в економіці України, при цьому для національного господарства ця галузь є однією з основоположних для розвитку національної економіки. Саме тому сучасна система державного регулювання економіки повинна бути спрямована на забезпечення ефективного функціонування даної галузі» (2020, с. 202).

Луценко І. та Полянцева А. визначають, що «сільськогосподарські товаровиробники з метою оподаткування своєї діяльності можуть застосовувати загальну систему оподаткування та спеціальний режим оподаткування». Водночас загальна система оподаткування представлена податком на прибуток та, окрім цього податку, ще передбачає оподаткування всіма податками та зборами, які необхідно сплачувати сільськогосподарським товаровиробникам залежно від виникнення об'єкта й бази оподаткування (2021).

У дисертації Коптевої О. (2021) досліджено вплив податкового навантаження на діяльність сільськогосподарських підприємств, а також встановлено, що оптимальний рівень податкового навантаження «є активним чинником для ділової активності, розвитку виробництва та може слугувати вагомим стимулом для впровадження інновацій в господарську діяльність сільськогосподарських підприємств».

Доценти Форкун І. та Гордєєва Т. стверджують, що саме агропромислому комплексу України відведена роль нового рушія вітчизняної економіки, про що свідчить зростання експорту сільськогосподарської продукції, підвищення рівня заробітної плати та доходів сільських жителів. Однак трансформаційні процеси в аграрній сфері поки що не призвели до істотного поліпшення соціального й екологічного стану сільських територій. Саме тому основне значення у забезпеченні розвитку сільського господарства України як однієї з основних галузей економіки автори вбачають у застосуванні бюджетно-податкових важелів стимулювання через податкові пільги в прямому оподаткуванні агропромислового комплексу (2019).

Представник законотворчих органів – Голова Комітету ВРУ з питань фінансів, по-

даткової та митної політики Данило Гетманцев (Скільки податків...2021) – переконаний, що сільське господарство платить 1% податків і менше, якщо порівнювати до виручки. І це начебто вдвічі менше, ніж сплачують інші галузі економіки України. Тож держава розглядає варіант із «вирівнюванням» податкового навантаження, основна мета якого – підвищення удвічі ставки єдиного податку 4 групи.

Проблема формування оптимального фіскального простору має не лише національний, а й міжнародний характер. Про це, зокрема, засвідчує наукове дослідження Губарєвої І., Фаустової В. та інших учених-теоретиків, які за допомогою трендового аналізу засвідчили «зростання кількості публікацій, присвячених податкам і податковим пільгам, у 2008–2020 рр., а інтерес до цієї проблематики серед користувачів мережі Інтернет посилювався під час криз 2008–2009 рр. і 2020–2021 рр.». Науковці стверджують, що «за результатами бібліометричного аналізу, 1334 наукові публікації проіндексовані наукометричною базою даних Scopus, і 815 – Web of Science за 1971–2021 рр.» (2021, с. 398).

Отже, питання формування і функціонування оптимального податкового навантаження на підприємства аграрної сфери актуальні й вимагають подальших наукових досліджень та обґрунтувань.

Постановка завдання. Багаторічний світовий досвід розвитку сільського господарства та низка його особливостей дають право стверджувати, що аграрний сектор є однією з найважливіших галузей економіки. Тому всі інструменти державного регулювання в аграрній сфері, зокрема платежі до бюджету за податками і зборами, мають сприяти та забезпечувати безперервний і оптимальний процес бюджетного формування, з метою досягнення балансу надходжень і видатків для постійного задоволення суспільних потреб. Податки є одним із основних джерел доходної частини бюджету України.

Мета нашого дослідження – проаналізувати формування фіскального простору

бюджету Львівщини за рахунок основних податкових платежів, а також оцінити обсяги сплачених податків сільськогосподарськими підприємствами цього регіону, обґрунтувати їх важливість і необхідність для забезпечення розподільної функції податкової системи.

Методика дослідження та матеріали. Методологічною основою нашого дослідження є система загальних і спеціальних методів: діалектичний, абстрактно-логічний, історичний, порівняльний, аналіз і синтез, узагальнення, використання яких забезпечило можливість досягнення мети і завдання та достовірність обґрунтування висновків і пропозицій. Інформаційною основою наукового дослідження є нормативно-правові акти; інформація Міністерства фінансів України; дані Державної податкової служби України та ДПС України у Львівській області, Управління статистики України та у Львівській області; публікації вітчизняних і зарубіжних учених; інтернет-ресурси та інші джерела.

Виклад основного матеріалу. Особливо значущою складовою взаємовідносин між державою і аграрними товаровиробниками є їх оподаткування. Оподаткування – це інструмент регулювання економіки, що дозволяє державі як стимулювати розвиток окремих сфер виробництва шляхом зниження податкових ставок або встановлення податкових пільг, так і регулювати діяльність юридичних осіб збільшенням податкового тягаря та зміни правил ведення діяльності агробізнесу.

Досвід засвідчує, що система податкових платежів нещодавно зазнала значних змін у всіх сферах суспільного виробництва, зокрема й у сільському господарстві. Запровадження цих трансформацій у агробізнесі переважно сприймалось неоднозначно, із застереженням, недовірою та песимізмом щодо створення належних умов для майбутнього розвитку аграрної сфери.

Історія розвитку фіскального законодавства дає змогу стверджувати, що впродовж тривалого періоду (1999–2014 рр.) оподаткування аграрного бізнесу характеризувалось спрощеною системою оподаткування, яка була представлена у вигляді так званого фіксованого сільськогосподарського податку.

Задля зменшення кількості податків Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» від 28.12.2014 р. фіксований сільськогосподарський податок було переведено до єдиного податку IV групи. Сьогодні сільськогосподарські товаровиробники сплачують податки за загальною системою або мають право обрати спрощену систему оподаткування у вигляді єдиного податку IV групи (Навальнев, 2018).

Громадськість і посадовці звикли вважати вітчизняний агросектор дотаційним. Утім, за останні десять років із отримувача пільг і дотацій сільське господарство перетворилось на донора державного та місцевих бюджетів. Щороку податківці та нардепи роблять нові спроби обкласти податками галузь іще більше, попри те, що це цілком реально може «вибити» агросектор з колії і призведе до його неконкурентоспроможності на міжнародній арені (Скільки податків..., 2021).

Проте зауважимо, що, згідно з даними річного звіту Державної податкової служби, лише за 2019 рік до державного бюджету сільське, рибне та лісове господарство разом сплатили 26 млрд грн. Лєвова частка припала саме на аграрну галузь. Єдиний податок 4 групи сплачується безпосередньо до місцевих громад, і за 2019 рік він становив 5,4 млрд грн. Отож, сумарно сплачено щонайменше 31 млрд податків до держбюджету. Окрім цього, ті господарства, що працюють на загальній системі оподаткування, сплатили за 2019 рік трохи більше мільярда гривень, єдиний податок 4-ої групи сплачено на 5,2 млрд грн. Обсяг реалізації у розрізі КВЕД – 10,7 трлн грн, лєвова частка припадає на гуртову та роздрібну торгівлю, переробну промисловість, відтак – енергетику, транспорт і складське господарство. І сільське господарство займає 5% виручки у всій економіці. Решта має суттєво менший обсяг виручки (Скільки. Податків ... 2021).

За даними Міністерства фінансів України, загальна сума дохідної частини зведеного державного бюджету України 2021 року становила 1453804,1 млн грн. Основними бюд-

жетоутворювальними податками є ПДВ, акцизний збір та податок на прибуток. У структурі доходів Державного бюджету України 2021 року частка ПДВ становила 41,4%; акцизний податок – 12,5%; податок на прибуток підприємств – 11,4%, податок на доходи фізичних осіб – 10,6%, рентна плата та плата за використання інших природних ресурсів – 6,2%. Загалом упродовж 2021 року ГУ ДПС забезпечено фактичний збір податків, зборів, інших обов’язкових платежів до загального фонду Державного бюджету України у сумі 18 млрд 180 млн грн, що на 42,4% або на 5415 млн грн більше, ніж 2020 року (Міністерство фінансів України, 2022).

Кожен регіон України бере участь у формуванні дохідної частини загальнодержавного бюджету України. Розглянемо діяльність Головного управління ДПС у Львівській області щодо виконання планових завдань із надходження податків, зборів, платежів та інших доходів бюджету. Наповнення бюджету здійснюють платники податків: як юридичні, так і фізичні особи. На 01.01.2022 на обліку в ГУ ДПС Львівщини перебували 15843 суб’єкти господарської діяльності. У табл. 1 відображено в динаміці кількість зареєстрованих юридичних осіб-платників податків і зборів, які перебувають на загальній та спрощеній системах оподаткування.

Таблиця 1

Динаміка чисельності юридичних осіб – платників податків Львівщини*

Рік	Усього платників, од.			У т. ч. сільськогосподарські підприємства		
	Загальна система оподаткування	Спрощена система оподаткування		Загальна система оподаткування	Спрощена система оподаткування	
		платники ПДВ	неплатники ПДВ		платники ПДВ	не платники ПДВ
2017	44458	1279	9520	1329	304	751
2018	46650	1278	9685	1394	332	760
2019	50497	1334	10031	1489	381	768
2020	54244	1360	10233	1635	410	778
2021	56492	1315	10617	1786	426	792
2021 до 2017,%	127,1	102,8	111,5	134,4	140,1	105,4

*Побудовано авторами за даними Звіту про виконання Плану роботи Головного управління ДПС у Львівській області на 2021 рік.

Дані табл. 1 засвідчують, що впродовж останніх п’яти років щороку збільшується кількість зареєстрованих платників податків Львівської області. Так, 2021 року функціонувало 56492 підприємства-юридичні особи на загальній системі оподаткування, з них сільськогосподарських підприємств – 1786. На спрощеній системі оподаткування функціонувало 11932 юридичні особи, з яких: 426 суб’єктів господарювання аграрної сфери – платники ПДВ, та 792 – неплатники ПДВ. Загалом у звітному 2021 році проти базисного 2017 року кількість підприємств-юридичних

осіб усіх сфер діяльності збільшилась практично на третину. Це свідчить про позитивну динаміку в розвитку підприємництва на Львівщині, про створення сприятливих умов для їх функціонування.

Також, за даними звіту ГУ ДПС Львівщини 2021 року, у розрізі основних податків забезпечено виконання індикативних показників (рис. 1) із надходження до загального фонду державного бюджету з податку на прибуток підприємств на 102,0% (+45,8 млн грн), податку на доходи фізичних осіб та військового збору на 100,4% (+23,6 млн грн), податку на

додану вартість на 102 % (+144,4 млн грн), рентній платі за користування надрами на 160 % (+1001,1 млн грн) та інших (Звіт про виконання..., 2022).

Львівські підприємці є вагомими платниками загальнодержавних податків, що формують Державний бюджет України (рис. 2).

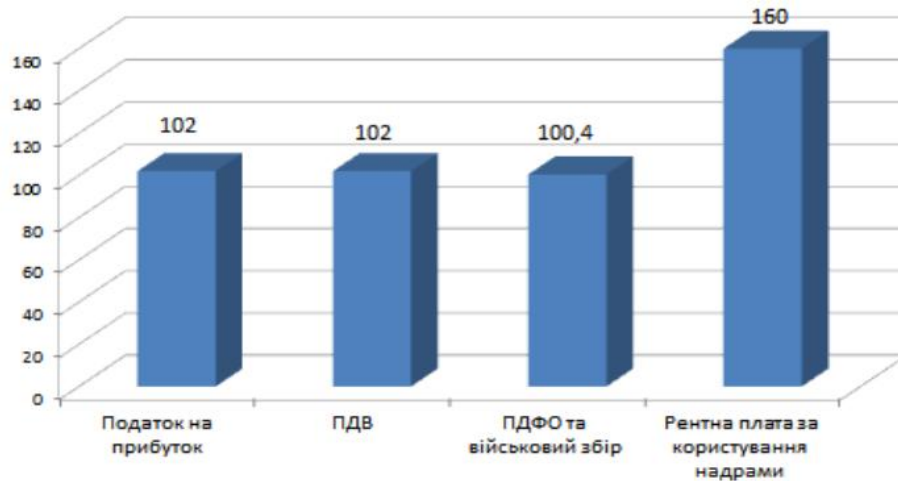

Рис. 1. Виконання індикативів платниками податків Львівської області за основними податками до Державного бюджету за 2021 р. (Звіт про виконання..., 2022)

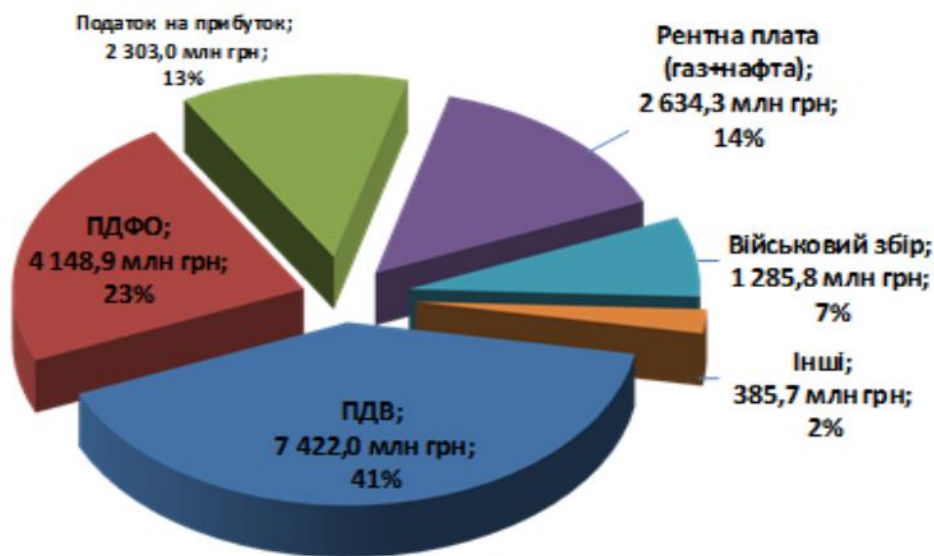

Рис. 2. Структура надходжень до загального фонду Державного бюджету від платників податків Львівської області (Звіт про ... 2021)

Так, у 2021 році до Державного бюджету було сплачено такі суми в розрізі державотворчих податків: податку на додану вартість – 41 % у загальному зборі платежів до загального фонду (7422,0 млн грн), податку на доходи з фізичних осіб – 23 % (4148,9 млн грн), податку на прибуток – 13 %

(2303,0 млн грн) та рентних платежів – 14 % (2634,3 млн грн). Варто зазначити, що у 2021 році порівняно з 2020 роком відбувся приріст платежів за основними бюджетоформувальними платежами, зокрема з: податку на додану вартість – на 1983,7 млн грн, або на 36,5%; податку на доходи з фізичних осіб –

на 914,4 млн грн, або на 28,3 %; податку на прибуток – на 2303,0 млн грн, або на 13 % (Звіт про..., 2022).

Основними суб'єктами господарювання Львівської області, які у 2021 році забезпечили найбільші суми грошових надходжень до Державного бюджету України, були підприємства добувної промисловості, переробної промисловості, торгівлі, операції з нерухомим майном, будівельної галузі, транспорту та енергетики (Звіт про..., 2022). Як свідчить це інформаційне джерело, сільськогосподарські підприємства Львівської області не ввійшли до переліку тих суб'єктів господарювання, які здійснюють вагомі платежі до загальнодержавного бюджету України. Проте вони також вносять свою частку зі сплати як загальнодержавних, так і місцевих платежів і податків (табл. 2).

Дані табл. 2 свідчать про те, що сума загальнодержавних податків, які у 2021 році сплатили сільськогосподарські підприємства Львівської області, становила 1 млн 383 тис. грн, що на 267,3 тис. грн більше, ніж у 2019 році, або на 24 %. Сума, яку направили сільськогосподарські підприємства Львівщини у звітному 2021 році до Загальнодержавного бюджету України, становила 7,6 % від загальної суми державотворчих платежів суб'єктів господарювання Львівщини.

Крім цього, зауважимо, що основну питому вагу в структурі загальнодержавних податків аграрних підприємств Львівської області становили три податки: ПДВ, ПДФО та податок на прибуток. Якщо у 2019–2020 роках частка ПДВ становила майже 40 % (37,5 %–39,5 %), то 2021 року вона дорівнювала лише 31,7 %. Це можна пояснити введенням саме 2021 року пільгової ставки ПДВ на певні види сільськогосподарської продукції у розмірі 14 %.

Таблиця 2

**Розмір і структура податкових платежів
сільськогосподарських підприємств Львівської області***

Податки	2019 р.		2020 р.		2021 р.		2021р. до 2019р., %
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	
<i>Загальнодержавні податки</i>							
Податок на прибуток	27875,8	2,1	29699,3	2,0	29476,2	1,8	105,7
ПДФО	488092,4	36,3	530161,1	35,9	707736,1	42,9	145,0
ПДВ	505112,1	37,5	582177,0	39,5	522874,8	31,7	103,5
Акцизний податок	29,2	0,01	36,9	0,01	52,9	0,01	180,9
Екологічний податок	3922,7	0,3	3599,8	0,2	4209,5	0,3	107,3
Інші	90590,9	6,7	98761,6	6,7	118505,3	7,2	130,8
Разом	1115623,0	82,9	1244435,6	84,3	1382854,7	83,9	124,0
<i>Місцеві податки</i>							
Податок на нерухоме майно	5905,3	0,4	8557,7	0,6	9977,8	0,6	169,0
Транспортний податок	602,2	0,01	446,5	0,01	476,3	0,01	79,1
Плата за землю	132478,5	9,8	131235,9	8,9	159664,9	9,7	120,5
Єдиний податок	91615,3	6,8	90693,0	6,1	95235,8	5,8	104,0
Інші	2331,8	0,01	1850,7	0,01	5091,5	0,03	>в2.2р
Разом	232933,1	17,1	232783,9	15,7	270446,3	16,1	115,1
Усього	1348556,1	100,0	1477219,5	100,0	1653301,0	100,0	122,4

* Побудовано авторами за даними Звіту про виконання Плану роботи Головного управління ДПС у Львівській області на 2021 рік

**Частка сільськогосподарських підприємств
у загальних податкових надходженнях Львівщини***

Рік	Загальні надходження до бюджету, тис грн	У т. ч. надходження від сільськогосподарських підприємств, тис. грн	Частка сільськогосподарських підприємств у загальних надходженнях, %
2018	49552081.8	1223029.3	2.5
2019	62992615.6	1348556.1	2.1
2020	51593712.7	1477219.5	2.9
2021	54460861.7	1653301.0	3.0
2021р. у % до 2018 р.	109,9	135,2	+0,5 п

* Побудовано авторами за даними Звіту про виконання Плану роботи Головного управління ДПС у Львівській області на 2021 рік

Дані табл. 3 відображають у динаміці питому вагу податкових платежів сільськогосподарських підприємств Львівської області у загальних податкових надходженнях.

Загальні податкові надходження від усіх суб'єктів господарювання Львівщини у 2021 році становили 54 млн 461 тис грн, що майже на 10 % більше, ніж у 2018 році. Зокрема, податкові платежі сільськогосподарських підприємств із 1 млн 223 тис. грн у 2018 році збільшились до 1 млн 653 тис. грн у 2021 році, тобто зросли на третину. Крім цього, питома частка сільськогосподарських підприємств у загальних податкових надходженнях впродовж останніх чотирьох років знаходилась у середньому на рівні 2,5 %–3 %.

Висновки. Для забезпечення постійно зростаючих соціально-економічних вимог сільського населення, відродження національної економіки в сучасних умовах і влиття в Європейський Союз на умовах рівноправного членства аграрному виробництву України необхідно якомога швидше адаптуватись до впровадження у практику інноваційних моделей розвитку сільськогосподарського виробництва з метою забезпечення продовольчої

безпеки, збільшення експорту продукції, а основне – для забезпечення національної безпеки нашої держави. Досягненню поставлених завдань сприятиме розвиток агропромислового сектору, податкова політика держави, складовою якої є податки, що становлять основне джерело наповнення бюджету.

Громадськість і державні посадовці звикли вважати вітчизняний агросектор нерентабельним і дотаційним. Проте, як доводять проведені дослідження, впродовж крайніх років із отримувача пільг і дотацій сільське господарство перетворилось на галузь, яка займає вагому частку у формуванні дохідної частини державного та місцевих бюджетів. Наразі товаровиробники сільськогосподарської продукції можуть обирати систему податкових платежів, що відображається у загальній та спрощеній системі оподаткування. Стосовно оподаткування агросектору, то експерти Організації економічного співробітництва та розвитку (OECD) оцінюють єдиний податок 4-ої групи вдалою заміною податку на прибуток. Отже, такі дії влади є виправданими та виконують стимулюючу роль у розвитку сільського господарства країни.

СПИСОК ПОСИЛАНЬ

Береженна О. та Кулаківська Т., 2020. Податкове регулювання агропромислового комплексу в Україні. *Фінансове право* [online], 4, с. 202–206. Доступно: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/4/35.pdf>. [Дата звернення 25 квітня 2023].

Гетьман О., 2023. Як відновити аграрну галузь. *Економічна правда* [online], березень. Доступно: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/03/15/698035>. [Дата звернення 20 березня 2023].

Губарева І. О., Хаустова В. Є., Козирева О. В., Колодяжна Т. В. та Шуть О. Ю., 2021. Податкові пільги: бібліометричний і трендовий аналіз. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики* [online], 6 (41), с. 398–409. Доступно: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/3623/3428>. [Дата звернення 10 березня 2023].

Звіт про виконання Плану роботи Головного управління ДПС у Львівській області на 2021 рік., 2022 [online], с. 1–42. Доступно: <https://lv.tax.gov.ua/data/files/266444.pdf>. [Дата звернення 8 квітня 2023].

Коптева О. В., 2021. *Організаційно-економічний механізм податкового стимулювання інноваційної діяльності, 2021* [online]. Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця. Доступно: <https://www.hneu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/Koptueva-O.V.-Dysertatsiya-Vchenna-rada-DF-64.055.019-2021.pdf>. [Дата звернення 18 квітня 2023].

Луценко І. С. та Полянцева А. О., 2021. Сучасний стан оподаткування суб'єктів господарювання сільськогосподарської діяльності. *Ефективна економіка* [online], 12. Доступно: <http://www.economy.nauka.com.ua/>. [Дата звернення 10 квітня 2023].

Міністерство фінансів України. 2022. *Бюджет України на 2021 рік. Статистичний збірник. Київ* [online]. Доступно: https://mof.gov.ua/storage/files/2_Budget_of_Ukraine_2021.pdf. [Дата звернення 2 квітня 2023].

Навальнев О., 2018. Оподаткування агробізнесу: останні новели. *Юридична газета online* [online], 43–44. Доступно: <https://jur-gazeta.com/publications/practice/mitne-pravo/opodatkuvannya-agrobiznesu-ostanni-noveli.html>. [Дата звернення 20 квітня 2023].

Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи: Закон України від 28.12.2014 р., № 1728-VIII 2014. [online]. Доступно: <https://ips.ligazakon.net/document/Г140071>. [Дата звернення 12 березня 2023].

Плани та звіти. Головне управління ДПС у Львівській області, 2017–2021 рр., [online]. Доступно: <https://lv.tax.gov.ua/diialnist/plani-ta-zviti-roboti/>. [Дата звернення 18 квітня 2023].

Скільки податків сплачує аграрний бізнес: «міфи» посадовців та реальність, 2021. *Grow How in ua.* [online]. Доступно: <https://www.growhow.in.ua/skilky-podatkiv-splachuie-agrobiznes-mify-posadovtsiv-ta-realist/>. [Дата звернення 22 квітня 2023].

Форкун І. В. та Гордєєва Т. А., 2019. Бюджетно-податкова політика регулювання діяльності підприємств агробізнесу України. *Інтелект XXI* [online], 1, с. 111–116. Доступно: http://www.intellect21.nuft.org.ua/journal/2019/2019_1/22.pdf. [Дата звернення 20 квітня 2023].

Стаття надійшла 04.05.2023

